

Навчально-методичний посібник підготувала:

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету
УжНУ, протокол № 9 від 28 червня 2023 р.*

Рецензент

Бідзіля Ю.М. – доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»;

Відповідальний за випуск

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри української літератури

Кузьма О.Ю. Суспільна преса й літературна періодика: методичні рекомендації до курсу (для студентів ОС «Магістр» спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література ОП «Українська мова і література»). Ужгород, 2023. 30 с.

З м і с т

Вступ.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	7
Опис навчальної дисципліни.....	8
Критерії оцінювання.....	10
Теми практичних занять.....	14
Самостійна робота.....	15
Питання для підсумкового контролю.....	17
Додатки.....	19
Література.....	27

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Суспільна преса й літературна періодика**» є аналіз питань розвитку української суспільної преси та літературної періодики, ролі провідних українських митців у формуванні національних періодичних видань, а також розгляд структури й завдань медіатекстів на тематику, пов'язану з національним літературним процесом.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК9. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної галузі: мовознавства, літературознавства, фольклористики, перекладознавства, прикладної лінгвістики, літературної критики тощо; володіння навичками управління інформацією.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Українська мова і література**», вивчення навчальної дисципліни «**Суспільна преса й літературна періодика**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі	ПРН 3
Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації	ПРН 9
Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Сучасна преса й літературна періодика»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Уміти використовувати сучасні методики й технології, зокрема й інформаційні, для успішного й ефективного здійснення майбутньої професійної діяльності	ПРН 3
Знати ключові літературознавчі концепції, категорії, основні поняття, які розширюють пізнання сучасного літературного процесу, уміти застосовувати їх у процесі літературознавчої аналітики художніх явищ початку ХХІ ст.	ПРН 9
Аргументовано пояснювати сутність сучасного літературного процесу, його характеристичні явища, специфіку, виявляти власне бачення актуальних проблем розвитку українського письменства останніх десятиліть	ПРН 13

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	другий	другий
аудиторних – 2, 35	Лекції:	
	24	6
самостійної роботи студента – 4	Практичні (семінарські):	
	16	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний залік	Самостійна робота:	
	80	106

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль № 1.

Зародження, формування й розвиток української суспільної преси й літературної періодики (XIX ст.)

Тема 1. Вступ. Роль періодичних видань у суспільному житті.

Тема 2. Особливості розвитку української суспільної преси та літературної періодики.

Тема 3. Харківські періодичні видання початку XIX ст. та їх роль у розвитку української преси та періодики.

Тема 4. Журнал «Основа»: концепція, висвітлення проблем літературного життя, участь П. Куліша у його виданні.

Тема 5. Західноукраїнська літературна періодика в 2 пол. XIX ст.

Тема 6. Концепція «Літературно-наукового вісника». Роль І. Франка у його виданні.

Модуль № 2.

Літературна періодика (XX - поч.XXI ст.)

Тема 1. Місячник «Українська хата» і його роль у процесах модернізації літературного життя.

Тема 2. Періодичні видання 20-х рр. XX ст. та їх програми.

Тема 3. Літературна періодика в радянські часи.

Тема 4. Періодичні видання часів Незалежності: становлення, проблеми розвитку, концепції.

Тема 5. Періодика XXI ст.: риси, перехід в інтернет-формат, функції.

Тема 6. Техніки художнього та публіцистичного письма. Алгоритм творення медіатекстів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, модульна контрольна, поточне оцінювання на заняттях; усна чи письмова відповідь на практичному занятті; презентації; виконання тестових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: відповіді на практичних заняттях (усне опитування, участь у дискусіях та обговореннях), презентації.

Форма модульного контролю: письмова робота

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модуль на контроль на робота	Сум а
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	10	8	8		

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
10	8	8	8	8	8		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	40	4	40
Презентація доповіддю ³	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота із дисципліни «**Суспільна преса й літературна періодика**» містить 2 теоретичні питання, 20 тестових завдань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, – 50 балів (15 балів за кожне теоретичне питання (всього 30 балів), 20 (по 1 бал за кожен правильно виконаний тест) – за тестові завдання).

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з дисципліни проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття.

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали всі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи здобувачі мають мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів одержаних під час модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на описові питання з проблематики курсу.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу або ж його модульна оцінка становить від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка відмінно (90-100, A) виставляється здобувачеві, який продемонстрував здібності до критичного мислення, належно обґрунтував думку, навів актуальні приклади щодо сучасного літературного процесу, зробив самостійні узагальнення, спираючись на знання програмового матеріалу, самостійно опрацьовані додаткові джерела.

Оцінка добре (82-89, B) виставляється здобувачеві, який належно розкрив тему, виявив здібності до аналізу явищ, продемонстрував знання необхідної наукової інформації, зробив самостійні узагальнення, проте припустився незначних огріхів.

Оцінка добре (74-81, C) виставляється здобувачеві, який добре розкрив тему, належно проаналізував складне явище, зробив узагальнення, але припустився помилок в аргументації думки.

Оцінка задовільно (64-73, D) виставляється здобувачеві, який розкрив тему, зробив спробу самостійного аналізу проблеми, продемонстрував задовільний рівень володіння програмовим матеріалом, але не навів сучасних прикладів для підтвердження власної думки, зробив часткові узагальнення.

Оцінка задовільно (60-63, E) виставляється здобувачеві, який частково розкрив тему, виявив слабкий рівень володіння науковою інформацією, поверховість в аналізі явища, не зробив належних узагальнень.

Оцінка незадовільно (35-59, FX) виставляється здобувачеві, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (0-34, F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь її елемент, має

фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання, не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового заліку) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи залік.

**Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами
оцінювання**

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована Шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре		82-89
C	Добре		74-81
D	Задовільно		64-73
E	Задовільно		60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F	Незадовільно		0-34

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<i>Специфіка розвитку української суспільної преси та літературної періодики</i>	2	-
2	<i>Українська літературна преса XIX ст.</i>	4	2
3.	<i>І.Франко і його роль у формуванні літературних періодичних видань</i>	2	-
4.	<i>Періодика 20-х рр. XX ст. Радянський період в історії української преси та періодики</i>	4	2
5.	<i>Сучасна періодика</i>	2	2
6.	<i>Техніки художнього та публіцистичного письма. Алгоритм творення медіатекстів</i>	2	2
Разом		16	8

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин стац./заочн.
1.	<p>Підготувати презентацію за однією із тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Харківські періодичні видання початку XIX ст. та їх роль у розвитку української преси та періодики. 2. Альманахова література в XIX ст. 3. Журнал «Основа»: концепція, висвітлення проблем літературного життя, участь П. Куліша у його виданні. 4. Західноукраїнська літературна періодика в 2 пол. XIX ст. 5. Концепція «Літературно-наукового вісника». Роль І. Франка у його виданні. 6. Місячник «Українська хата» і його роль у процесах модернізації літературного життя. 7. Періодичні видання 20-х рр. XX ст. та їх програми. 8. Літературна періодика в радянські часи. 9. Періодичні видання часів Незалежності: становлення, проблеми розвитку, концепції. 	20/26

2.	<p>Підготувати презентацію про одне із указаних літературних періодичних видань: «Березіль», «Вітчизна», «Дніпро», Кур'єр Кривбасу», «Київ», «Всесвіт», «Сучасність» (розглянути історію створення й функціонування в часи Незалежності, також концепцію журналів, композицію, автуру). Орієнтовний обсяг – 5-8 стор. друкованого тексту.</p>	20/40
3.	<p>Підготувати інформацію про журнал «Слово і час» (Інститут літератури ім.Т.Г.Шевченка) й проаналізувати один із номерів за 2020/23 рр. на вибір (до 8 стор. друкованого тексту).</p>	20/30
4.	<p>Написати рецензії: 1. на одне із сучасних літературно-періодичних видань 2. На один із сучасних інтернет-ресурсів будь-якого періодичного видання, що висвітлює питання сучасного літературного життя (Читомо, Літцентр та ін., блоги видавництв тощо).</p>	20/20
	Разом	80/106

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Роль і функції періодичних видань у суспільному житті.
2. Зародження й формування літературної періодичної преси.
3. Особливості розвитку української періодики в період бездержавності.
4. Розвиток харківської журналістики та літературна періодика початку й середини ХІХ століття.
5. Роль українських письменників першої половини ХІХ століття у формуванні літературної періодики (П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко).
6. Роль Т. Шевченка в розвитку періодичних видань.
7. Українські періодичні видання на теренах Австро-Угорщини (ХІХ ст.).
8. Українська альманахова література 30-40-х рр. ХІХ ст. Роль альманахів у розвитку української культури.
9. Журнал «Основа» та його роль у процесах національного самовизначення та розвитку культури.
10. П. Куліш як видавець, публіцист і критик.
11. Політика царського уряду щодо українського друкованого слова в 2 половині ХІХ століття.
12. Журнал «Київська старина» та його роль у розвитку української духовної культури.
13. І. Франко та його роль у формуванні української періодичної преси.
14. Журнал «Літературно-науковий вісник»: культурна програма, концепція, учасники.
15. Українська періодика межі ХІХ і ХХ століть.
16. Літературна періодика початку ХХ століття.

17. Літературно-періодичні видання 20-х рр. ХХ століття.
18. Українська літературна періодика в міжвоєнне двадцятиліття.
19. Українські періодичні видання в радянську добу.
20. Літературна періодика в 60-80-ті рр. ХХ століття.
21. Періодичні видання діаспори.
22. Літературна періодика часів Незалежності.
23. Сучасні періодичні видання та особливості їхнього функціонування.
24. Літературна періодика в мережі. Ресурси «ЛітАкцент», «Читомо», «Буквоїд», «Друг читача» та ін.
25. Особливості творення медіатекстів. Блогерська діяльність.
26. Літературна періодична преса в роботі науковця-філолога.

ДОДАТКИ

ЛІТЕРАТУРНА ПЕРІОДИКА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Матеріал про літературну періодику часів Незалежності подано за матеріалом:

Харамурза Д. Літературно-художні часописи України 1990 – 2020 рр.: історичний ескіз Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70). № 2. Ч.4. С. 150 – 157.

URL:https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33159/1/D_Kharamurza_VZTNUVIV_2_IJ.pdf

- ✓ Незалежна Україна «успадкувала» від Радянського Союзу чималу кількість літературно-художніх видань. У 1990 році продовжили виходити **«Березіль» (1956), «Вітчизна» (1933), «Всесвіт» (1925), «Дзвін» (1940), «Дніпро» (1927), «Донбас» (1923), «Київ» (1983), «Культура і життя» (1912), «Літературна Україна» (1927), «Молода Україна» (1975), «Однокласник» (1923), «Радуга» (1927), «Слово і час» (1957), «Українська культура» (1921).** На сторінках одних часописів літературно-художній складник був панівним, інші – розглядали його як один із компонентів культурного життя суспільства та приділяли йому значно менше уваги.
- ✓ Харківський літературно-художній і громадсько-політичний **часопис «Березіль»** довгий час виходив під егідою Національної спілки письменників України. Протягом усього періоду існування журнал залишався дзеркалом літератури Слобожанщини. На зламі 80–90-х років часопис набув найбільшої популярності. У «Березолі» вперше публікувались раніше табуйовані твори репресованих митців, з'являлися тексти нової генерації українських письменників. Тут побачили світ твори С. Майданської, Ю. Андруховича, С. Жадана, О. Забужко, Л. Таран та інших авторів. У 90-х

часопис став майданчиком для традиційних дискусій, присвячених темам літературної критики, образу позитивного героя, інтернаціонального та національного в українській літературі. До участі в цих дискусіях долучились П. Мовчан, О. Забужко, С. Іванюк, В. Дончик, А. Погрібний, І. Дзюба, М. Жулинський та інші вчені. Із 2018 року після низки скандалів часопис почав виходити в Києві як позаспільчанське видання. Наразі сайт журналу не працює, а останній випущений номер датований 2019 роком.

- ✓ **Журнал «Вітчизна»** також видавався Спілкою письменників України. На початку 90-х редакція активно взялась за публікацію творів репресованих українських письменників, на сторінках часопису з'явилася низка важливих публіцистичних текстів. Здавалось, у «Вітчизни» є всі шанси відкрити друге дихання, але поступово видання втрачало свою аудиторію та вплив на літературний процес. Усе менше тут публікувалось текстів відомих сучасників. «Вітчизна» так і не змогла пристосуватись до нових вимог видавничого ринку. Останній номер журналу вийшов у 2012 році.

Варто також згадати **часописи «Дніпро» та «Дзвін»**, на сторінках яких і сьогодні друкуються твори класиків і сучасників української літератури. Однак спрагла нових форм і текстів генерація української інтелігенції 90-х, ще тоді втратила інтерес до цих видань. Сьогодні становище «Дніпра» та «Дзвону» неоднозначне. З одного боку, вони – одні з найстаріших і небагатьох літературно-художніх друкованих журналів України, а з іншого – мало впливають на розвиток літературно-критичної думки. Головним редактором «Дніпра» з 1984 року залишається Володимир Луків. Редакцію «Дзвону» з 2015 року очолює письменник Юрій Коваль. Обидва

часописи виходять у глянці з кольоровими ілюстраціями. Журнал іноземної літератури «Всесвіт» від початку свого заснування послідовно публікує переклади класиків і видатних сучасників світової літератури. У 90-х роках журнал відкрив низку нових імен українському читачеві. Деякі з перекладених у той час творів лише в останні п'ять років з'явилися українською у вигляді окремих книг (наприклад, «Уот» С. Бекета, «Гендерсон, повелитель дощу» С. Беллоу). Принаймні раз на рік часопис випускає один тематичний номер, присвячений тій чи іншій літературі. Зараз «Всесвіт» переживає свої не найкращі часи. Усе рідше тут з'являються переклади якісних світових бестселерів, та й ті виходять із затримкою.

- ✓ **Академічний часопис «Слово і час»** також має довгу історію. Сьогодні видання є одним із небагатьох майданчиків для дискусій і ґрунтовного розгляду питань історії, теорії літератури та літературної критики. У кожному номері з'являються аналітичні статті, присвячені актуальним питанням мистецтва слова. Однак, як спеціалізоване видання, часопис усе ж залишається більш читаним серед наукової спільноти, ніж масового читача, хоч і розповсюджується за підпискою. Головним редактором від лютого 2000 року був Лукаш Скупейко, зараз – Ігор Набитович.
- ✓ Зі зміною суспільної парадигми на межі 80–90-х років ХХ століття постала потреба в появі якісно нових часописів, які б, з одного боку, стали творчою платформою для молодих талановитих митців, а з іншого – захопили увагу читачів, спраглих нових форм та ідей. Цим запитам відповідали **«І» (1988) та «Четвер» (1989)**, які ознаменували собою новий етап журналотворення в Україні.

- ✓ **Культурологічний часопис «І»** від початку свого існування позиціонувався як незалежний і виходив за підтримки різних фундацій. Був заснований у Львові Т. Возняком, М. Яковиною, О. Пограничним, М. Москалем, Р. Мервінським. До 1994 року видавався раз на рік, потім періодичність зросла. Відтоді кожен номер мав концептуальний характер і був присвячений одній темі. Наразі функціонує сайт видання, який продовжує регулярно оновлюватись. Останні, розміщені в архіві, номери друкованого часопису датовані 2018 роком.
- ✓ У 1990 році починає виходити **журнал «Авжеж!»**, який став логічним продовженням альманаху «Житній ринок» (1989). Спочатку часопис за своїм оформленням нагадував самвидав, хоча й видавався офіційно. Головний редактор Василь Врублевський влучно назвав перший номер «Авжеж!» «офіційним самвидавом». Журнал не надавав переваги жодному літературному угрупованню, натомість пропонував читачеві розмаїття. Класичні та постмодерні тексти вміщувались на сусідніх сторінках. У 1990–1992 роках часопис виходив регулярно спочатку накладом у 1000 примірників, а потім – у 2000-му. Заснований у Житомирі, він поступово завоював читацьку аудиторію з різних куточків України. З 1993-го «Авжеж!» виходив із перебоями, інколи раз на рік, через що його неодноразово передчасно оголошували закритим. Якість друкованих на його сторінках матеріалів поступово погіршувалась. У 1998-му вийшов останній номер журналу.
- ✓ Ще одним важливим часописом для першої половини 90-х постає літературно-мистецький журнал **«Світо-Вид»** (1990–1999), який до того існував як збірник і видавався діаспорою закордоном. Був заснований Спілкою письменників України,

Спілкою театральних діячів України та Нью-Йоркською групою. Наповнення часопису становили здебільшого твори поетів Київської школи, Нью-Йоркської групи та поетичні переклади. На його сторінках друкувалась нова українська поезія, чим він становив неабиякий інтерес для тогочасної культурної спільноти. Поступово часопис втрачав свій вплив на літературний процес України.

- ✓ 1991 року на ринку друкованої преси з'явилися «Буковинський журнал», «Перевал», «PostПоступ», «П'ята колона», «Фіра», альманах «Хроніка-2000». Було засновано «Бористен», перший номер якого побачив світ лише 1996 року. У 1992-му починають виходити наявні до сьогодні «Літературний Чернігів» і «Ренесанс». Ігор Бондар-Терещенко засновує «Український засів» – концептуальне видання під гаслом «Засів української інтелігенції».
- ✓ З 1992 року в Україні починає виходити **«Сучасність»**. Заснований ще 1962 року, журнал довгий час видавався на кошти діаспори спочатку в Мюнхені, а потім – у США. З «переїздом» часопису до України на чолі редакції разом із Тарасом Гунчаком постав Іван Дзюба. У першій половині 90-х «Сучасність» стала майданчиком для літературних дискусій про модернізм і постмодернізм в українській літературі. На сторінках часопису вперше побачила світ чимала кількість поворотних для тогочасної української літератури текстів, зокрема «Рекреації» Ю. Андруховича. Журнал вирізнявся високим рівнем критичних і публіцистичних текстів. З 2013 року видання не виходить.
- ✓ Невдовзі побачили світ перші номери часописів **«Універсум» (1993)**, **«Холодний Яр» (1993)** і **«Кур'єр Кривбасу» (1994)**. За час свого існування «Кур'єр Кривбасу» неодноразово змінював

оформлення, обсяг і формат видання, однак завжди дотримувався високого рівня якості публікованих матеріалів. Це дало йому змогу стати одним із найпомітніших літературно-художніх часописів України досліджуваного періоду. В останні роки свого існування часопис усе більше став нагадувати альманах. Почав виходити раз на квартал, а обсяг його становив близько 400 сторінок. Жанрово-тематичне наповнення часопису залишалось більш менш сталим протягом усього періоду виходу.

- ✓ 1995 рік характеризувався сплеском появи нових видань. Відкрились **«Вежа»**, **«Дніпровські хвилі»**, **«Екзиль»**, **«Склянка часу*Zeitglas»**, **«Слобожанщина»**, **«Країна мрій»**, **«Лір-Арт»**, **«Art Line»**, **«Родовід»**, **«Слово Просвіти»**. 1996-го Володимиром Єшкілевим засновано нерегулярний часопис **«Плерома»**, що став віддзеркаленням розвитку постмодерного дискурсу в сучасній українській літературі.
- ✓ 1997 року на ринку інтелектуальної періодики України з'являється **часопис «Критика»**. Ініціатором створення видання був літературознавець, професор Гарвардського університету Григорій Грабович, який до сьогодні залишається його головним редактором. Основу наповнення часопису становлять аналітичні статті, есе, рецензії. На сторінках видання розгортались дискусії довкола питань літератури, культури, політики, філософії. Редакція повсякчас ознайомлює українського читача з інтелектуальними книжковими новинками.
- ✓ Поступова **інтеграція різних засобів комунікації в інтернет-простір**, а також зміцнення взаємозв'язків між літературною критикою та журналістикою означили початок нового періоду у розвитку літературно-художніх часописів.

Онлайн-медіа стали однією з базових платформ для обговорення тем літератури, книговидання, письменництва та аналізу сучасних літературних процесів. У 2007 році запрацював **сайт «ЛітАкценту»** – одного з ключових літературних онлайн-часописів сьогодення. Заснований Національним університетом «Києво-Могилянська академія» і видавництвом «Темпора». Головним ідейним натхненником видання був літературознавець, літературний критик, професор Володимир Панченко. Головним редактором «ЛітАкценту» є Ірина Троскот. Сучасний літературний процес України та світу становить основний тематичний вектор онлайнчасопису 2008 року запрацював книжковий онлайн-**портал «Буквоїд»**, з'являється сайт громадської організації Litcentr, що має розділ «Статті», присвячений літературі, перекладацькій роботі та критиці. Починають виходити газети «Літературний Тернопіль», «Друг читача» (з 2011 року існує як онлайн-видання, останні декілька років практично не оновлюється). На 2009 рік припадає поява **«Читомо»** – ще одного популярного сьогодні медіа про книги. Онлайн-часопис заснований Оксаною Хмельовською та Іриною Батуревич, редактором відділу літературної критики є Тетяна Петренко. Часопис постає для сучасного українського читача маятником у просторі літератури, оперативно друкує відгуки, рецензії на книжкові новинки, подає добірки та оглядові статті. «Читомо» разом із «ЛітАкцентом» є сьогодні найбільш впізнаваними онлайн-медіа про літературу і книговидання як серед професійної спільноти, так і серед масового читача.

- ✓ Із приходом нового тисячоліття відбувся зсув у читацькому житті українців: онлайн-видання міцно закріпились на ринку, з'явилися електронні й аудіокниги, а також мобільні додатки,

у яких за невелику плату можна читати та слухати безліч книг різними мовами, оперативніше з'являються переклади світових бестселерів. Усе це не могло не вплинути на стан літературно-художніх часописів. Поступово зникає потреба в товстих журналах, які друкуватимуть романи з продовженням. Однак хоч ця функція і втрачає актуальність, це зовсім не означає, що літературно-художній часопис як явище вичерпав себе. Такі видання й сьогодні можуть захоплювати увагу читацької аудиторії, проте мають трансформуватись. Змінитись має і формат, і якісне наповнення, і особливості позиціонування на ринку. Такі часописи, аби залишатись на плаву, мають ставати артоб'єктами, а це вимагає естетичного, яскравого наповнення, яким може похизуватись лише частина видань. Інша вимога доби – наявність повноцінної електронної версії часопису та сучасний, швидкий, зручний у використанні сайт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб. у 3 т. / за ред. В. І. Кузьменко. Київ: Академвидав, 2013–2017.

Допоміжна література

1. Василик Л. Є. Літературно-художні видання у контексті сучасних суспільно-культурних тенденцій. Поліграфія і видавнича справа. 2008. № 2. С. 22–28.
2. Гусейнов Г. Дж. «Склянка Часу», «Четвер», «Молода Україна» та інші забуті. Кілька зауваг до ситуації з вітчизняними літературними журналами. Літературна Україна. 2012. № 13. С. 6–7.
3. Гнатюк М. М. Жанрово-тематична парадигма сучасної есеїстики *Літературознавчі студії: зб. наук. пр.* / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. Вип. 1(1). С. 96-104. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lits_2015_1\(1\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lits_2015_1(1)__13)
4. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.). Тернопіль, 1999.
5. Гундорова Т. Майдан як симптом: травма, рана і крипта. Критика. 2014. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/maydan-yak-symptomtravma-rana-i-krypta>
6. Есеїстика [Електронний ресурс]: наук.-допом. бібліогр. список літ. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека; уклад. Л.Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2020. 51 назва. URL:<http://194.44.187.2/eljournal/1/eseistyka.pdf>
7. Єшкілев. В. Ї. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/gk-il.htm>
8. Іванова О. А. Літературно-мистецька періодика в соціально-комунікаційному просторі України початку ХХІ століття : дис. ... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.01 / Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2010. 462 с.

9. Котвіцька К. Літературні часописи в Україні: всупереч і попри все *Читомо*. 12 листопада 2015.
URL: <https://archive.chytomo.com/news/literaturni-chasopisi-v-ukraini-z-nadiyeyu-na-krashhe>
10. Левицька О. С. Літературно-художні часописи в сучасному літературному дискурсі. Поліграфія і видавнича справа. 2011. № 1. С. 33-43.
11. Левченко І. Голокост і література: тексти як свідчення доби. *Читомо*. 2016. URL:<http://surl.li/echut>.
12. Літературна дефіляда. Сучасна українська критика про сучасну українську літературу. Київ, 2012.
13. Мочарник І. Літературна критика, або Як тримати в тонусі українську книжку URL:
<http://archive.chytomo.com/news/literaturna-kritika-abo-yak-trimati-v-tonusiukraiinsku-knizhku>
14. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. навч. посібник. Київ: Видавничий центр „Академія”, 2010.
15. Нестерович Є. І. Електронний фронтір як середовище творення сучасного українського літературного процесу. Вісник Львівського університету. Серія : Філологічна. 2014. Вип. 60 (1). С. 348–354.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2014_60%281%29_45
16. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-ті – поч. 1970-х років). Київ, 2010. URL:
www.litakcent.com
17. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Discursus. 2022. 288 с.
18. Романцова Б. Як бажано писати про перекладну літературу. Конспект лекції URL: <http://litakcent.com/2020/01/29/yak-bazhano-pisati-pro-perekladnu-literaturu-konspekt-lektsiyi/>

19. Слапчук В. Війна як дискурс. *ЛітАкцент*. URL: <http://litakcent.com/2015/02/17/vijna-jak-dyskurs/>.
20. Стріха М. В. Про критику і критиків. *Критика*. 2002. Ч. 1–2. С. 14–15.
21. Трофименко Тетяна. Як не треба писати рецензії. Конспект лекції. URL: <http://litakcent.com/2020/03/16/yak-ne-treba-pisati-retsenziyi/>
22. Харамурза Д. Літературно-художні часописи України 1990 – 2020 рр.: історичний ескіз *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том 31 (70). № 2. Ч.4. 2020. С. 150 – 157. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33159/1/D_Kharamurza_VZ_TNUVIV_2_IJ.pdf
23. Царюк І. А. Батько часопису «Четвер». URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/batko-chasopisuchetver>
24. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 584 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shevchenko_Tetiana_Mykolaivna/Eseistyka_ukrainskykh_pysmennykiv_iak_fenomen_literatury_kintsia_KhKh_pochatku_KhKhI_s/
25. Шейко В. М. Літературні періодичні видання України в роки незалежності: культурологічний аспект. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2009. Вип. 28. С. 12–28.
26. *РЕСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга перша* / Тетяна Терен; світлини Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 280 с.
27. *РЕСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга друга* / Тетяна Терен; світлини Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 264 с.

28. REСвізити: антологія письменницьких голосів. Книга третя / Тетяна Терен; світлини Олександра Хоменка. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 296 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Журнал «Слово і Час» URL:<https://il-journal.com/index.php/journal>
2. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет») URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/home.jsp?locale=uk>
3. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>
5. Портал «ЛітАкцент» URL:<https://litakcent.online/>
6. Сайт «Буквоїд» URL:<http://bukvoid.com.ua/>
7. Сайт «Друг читача» URL:<https://vsiknygy.net.ua/>
8. Сайт «Читомо» URL:<https://chytomo.com/novy-ny/>